

ESG w polskim biznesie

Czy firmy w Polsce są świadome obowiązków wynikających ze zrównoważonego rozwoju?

Kwiecień 2024

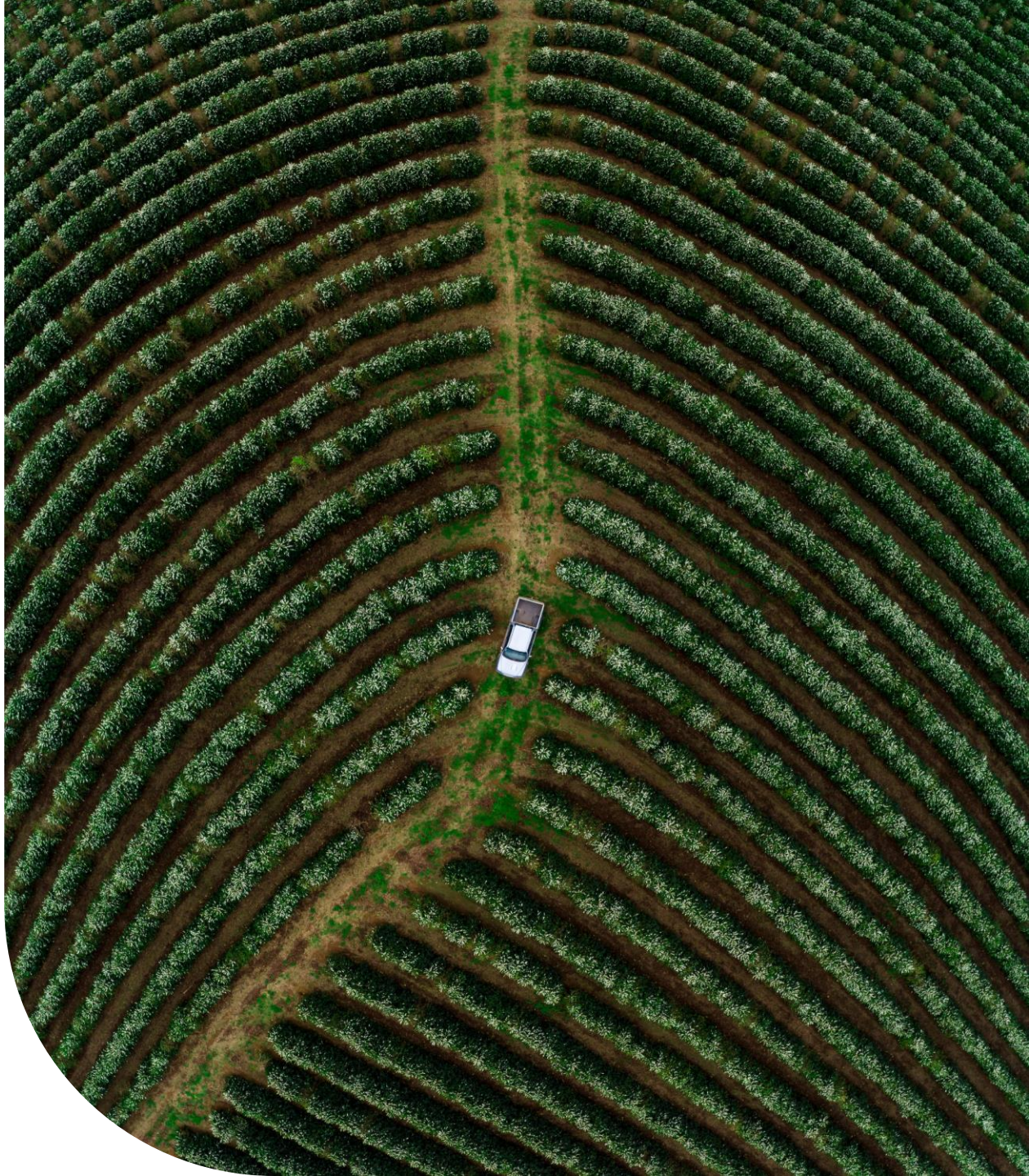
Wprowadzenie

Jeszcze w zielone gramy...

Nowe wymogi w zakresie raportowania zrównoważonego rozwoju (ESG) to już nie zapowiedź nadchodzących zmian, ale nowa rzeczywistość dla firm. Zgodnie z Europejską Dyrektywą dotyczącą Raportowania Zrównoważonego Rozwoju (CSRD) oraz Standardami Raportowania Zrównoważonego Rozwoju (ESRS) spółki mają lub wkrótce będą miały obowiązek ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym zarządzaniem oraz wykazania wpływu czynników ESG na decyzje biznesowe organizacji.

Informacje te będą podstawą do podejmowania decyzji przez inwestorów, fundusze private equity, instytucje finansowe, a także klientów i końcowych użytkowników. Warto pamiętać, że już obecnie wśród kryteriów oceny atrakcyjności firmy coraz ważniejsze stają się takie czynniki, jak poziom emisji CO₂, efektywność energetyczna, korzystanie z zielonych źródeł energii, równość i różnorodność, współpraca w łańcuchu dostaw, stosowane polityki, czy podejmowanie inicjatyw na rzecz szeroko rozumianego zrównoważonego rozwoju. Czy polskie firmy mają tego świadomość?

Zapraszamy do lektury!

Zieloni z ESG

Blisko 2/3 kierujących dużymi i średnimi firmami w Polsce nie wie, czy i kiedy ich organizacja zostanie objęta obowiązkiem raportowania ESG.

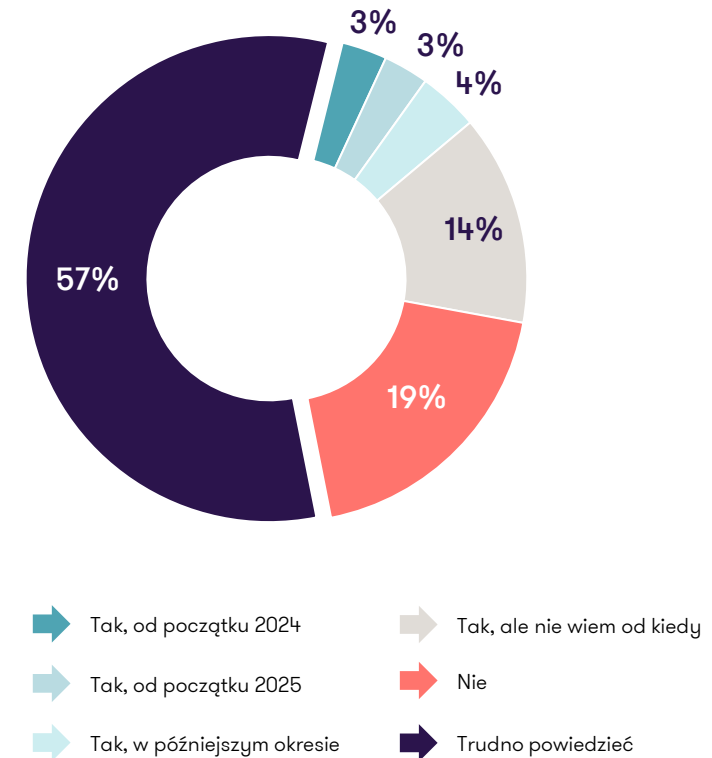
Badanie przeprowadzone na zlecenie Grant Thornton wskazuje, że wśród ankietowanych spółek, tylko co dziesiąta wie, kiedy musi rozpocząć raportowanie niefinansowe.

3% wszystkich badanych podmiotów deklaruje, że obowiązek ten wypełni już 2024 r., kolejne 3% w 2025 r., a 4 % w późniejszym okresie.

14% kierujących firmami w Polsce potwierdza, że ich organizacja będzie zobligowana do przygotowywania raportowania ESG, ale nie wie, kiedy będzie musiała przygotować pierwsze sprawozdania. Co piąty ankietowany twierdzi, że jego spółka w ogóle nie będzie miała takiego obowiązku.

Warto pamiętać, że sprawozdawczość ESG stanowi nowy standard raportowania informacji o przedsiębiorstwach, ich rozwoju oraz wpływie na otoczenie. Dla wielu organizacji opracowanie raportów ESG wkrótce stanie się nową rzeczywistością, ze względu na obowiązki sprawozdawcze. Dla innych może być to przydatne narzędzie służące do zarządzania ryzykiem, pozyskiwania inwestorów oraz budowania lojalności wobec marki.

Grafika 1. Czy Twoja firma będzie objęta obowiązkiem raportowania ESG?

Źródło: Badanie International Business Report dla Grant Thornton

Zegar tyka

Rok 2024 to początek obowiązywania dyrektywy CSRD, która wprowadza obowiązek raportowania zrównoważonego rozwoju i jednocześnie jego weryfikacji. Kto i kiedy będzie musiał go wypełnić?

2025 Raport za 2024 r.

- ✓ Spółki objęte NFRD
- ✓ Duże jednostki interesu publicznego JPZ
- ✓ JPZ, które są jednostkami dominującymi w dużej grupie kapitałowej (przed wyłączeniami konsolidacyjnymi)
- ✓ Duże spółki notowane na giełdzie

które spełniają kryterium zatrudnienia i 1 z 2 kryteriów finansowych:

Średnia liczba pracowników w czasie roku finansowego >500

Suma bilansowa >85 mln/201 mln PLN dla dużej grupy kapitałowej lub

Przychody netto >85 mln/204 mln PLN dla dużej grupy kapitałowej

2026 Raport za 2025 r.

- ✓ Wszystkie duże podmioty (notowanie lub nie):
 - duże spółki
 - spółki dominujące dużej grupy

które spełniają 2 z 3 kryteriów:

Średnia liczba pracowników w czasie roku finansowego >250

Suma bilansowa >25 mln EUR

Przychody netto >50 mln EUR

2027 Raport za 2026 r.

- ✓ MŚP notowane na giełdzie niebędące mikrojednostkami
- ✓ małe i niezłożone instytucje kredytowe, ubezpieczeniowe

które spełniają 2 z 3 kryteriów:

Średnia liczba pracowników w czasie roku finansowego >10

Suma bilansowa >10 mln EUR

Przychody netto >5 mln EUR

*Możliwość zastosowania uproszczonego raportowania.

**Możliwość klauzuli „opt-out”, czyli dobrowolnej rezygnacji do 2028 r. Warunek: wyjaśnienie dlaczego wymagane inf. dot. ESG nie zostały uwzględnione.

2029 Raport za 2028 r.

- ✓ Podmioty zależne, których spółki są spoza UE

które spełniają oba kryteria:

Suma skonsolidowanych przychodów netto za każde ostatnie 2 lata obrotowe >150 mln EUR

Odziała w UE, którego obrót netto >40 mln EUR

Spełniające jeden z dodatkowych warunków wyrażonych w CSRD

Niewielu ochotników

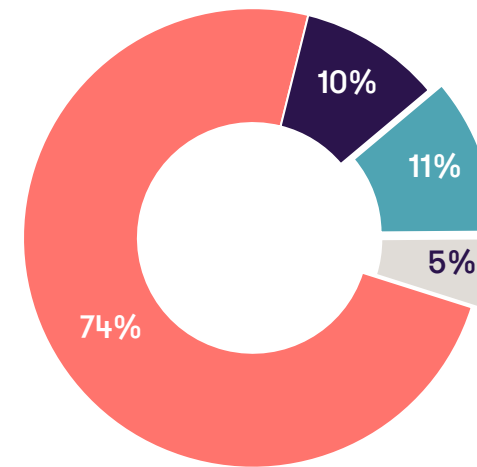
Nie ma wielu chętnych na dobrowolne poddanie się raportowaniu ESG. Takie działania deklaruje jedynie 16% firm, których nie zobowiązują do tego przepisy.

Wśród przebadanych podmiotów, które twierdzą, że nie są objęte obowiązkiem raportowania zrównoważonego rozwoju, 11% podejmie się tego zadania, bo wymagają tego od nich kontrahenci, a 5% - z innych powodów. Żadna ze spółek nie zadeklarowała, że oczekują tego od niej banki.

Zdecydowana większość podmiotów nie zamierza spełniać dodatkowych wymogów związanych z raportowaniem zrównoważonego rozwoju. Aż ¾ z nich zdecydowanie odrzuciło taką możliwość. Z kolei co dziesiąta spółka z grupy niezobligowanych nie wie jeszcze, jak postąpi.

Tymczasem raportowanie ESG powinna rozważyć każda firma, odpowiedzialna społecznie i działająca w łańcuchu wartości swoich klientów i kontrahentów, bez względu na wielkość obrotów i zatrudnienia. Inwestorzy coraz częściej uwzględniają kryteria zrównoważonego rozwoju przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych, uznając, że firmy efektywnie zarządzające tymi obszarami są bardziej odpowiedzialne, długoterminowo efektywne i odporne na zmienne warunki rynkowe.

Grafika 2. Czy mimo braku obowiązku raportowania ESG firma i tak planuje wprowadzić takie raportowanie?

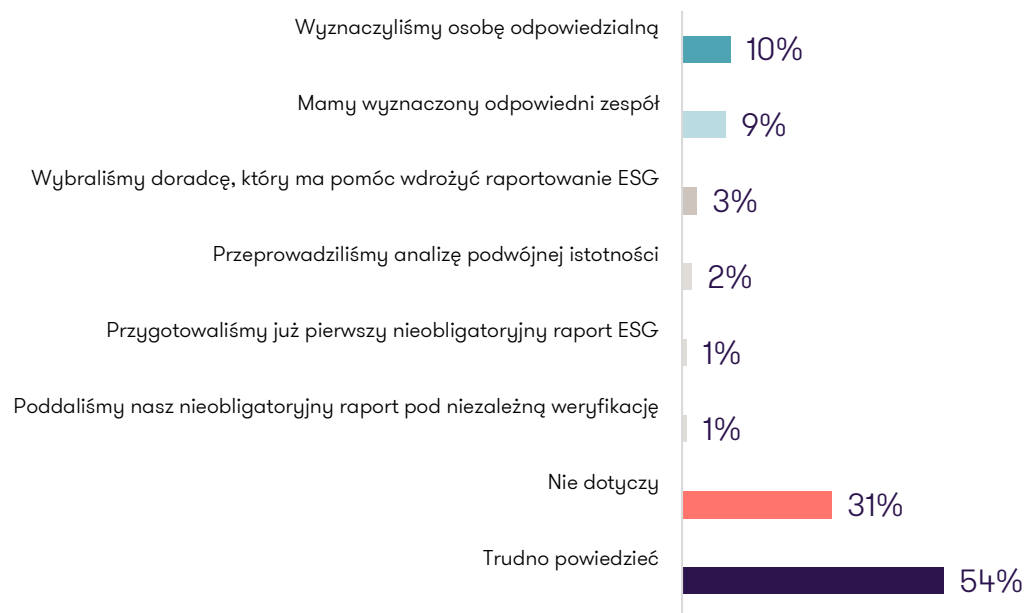

Źródło: Badanie International Business Report dla Grant Thornton

Niewielu zapobiegliwych

Nieliczne firmy podjęły jakiegokolwiek kroki w kierunku przygotowania systemu raportowania ESG. Ci bardziej zapobiegliwi ograniczyli się do wskazania osób za to odpowiedzialnych.

Grafika 3. Na jakim etapie są w przygotowywaniu systemu raportowania ESG?
[wielokrotny wybór]

Źródło: Badanie International Business Report dla Grant Thornton

Co dziesiąta firma zdecydowała się wyznaczyć lidera odpowiedzialnego za raportowanie ESG. Podobny odsetek badanych powołał w tym celu odpowiedni zespół (9%). Jedynie 3% kierujących firmami wybrało doradcę, który pomoże im wdrożyć raportowanie zrównoważonego rozwoju.

Znikoma liczba przedsiębiorców przeprowadziła analizę podwójnej istotności (2%), czyli dokonała identyfikacji czynników społecznych, środowiskowych i zarządczych istotnych dla przedsiębiorstwa oraz jego interesariuszy. Przypominamy, że proces badania podwójnej istotności, oprócz tego, że jest wymagany przez Dyrektywę CSRD, daje odpowiedź na pytanie, które standardy raportowania zrównoważonego rozwoju są kluczowe dla danej firmy, a tym samym jakie dane powinna zbierać badana organizacja, aby dobrze przygotować raportowanie ESG.

Tylko jedna firma na sto zdecydowała się przygotować pierwszy nieobligatoryjny raport ESG i poddać go niezależnej weryfikacji.

Co trzeci podmiot twierdzi, że przygotowanie systemu raportowania ESG go nie dotyczy, mimo, że wcześniej jedynie co piąty deklarował, że nie będzie objęty wymogiem raportowania. Ponad połowa właścicieli i członków zarządów zaznaczyła opcję „trudno powiedzieć”, co jest o tyle alarmujące, że właśnie zaangażowanie osób kierujących organizacją jest kluczowe dla opracowania zarówno strategii ESG, jak i raportowania zrównoważonego rozwoju.

Niewielu sprawdzających

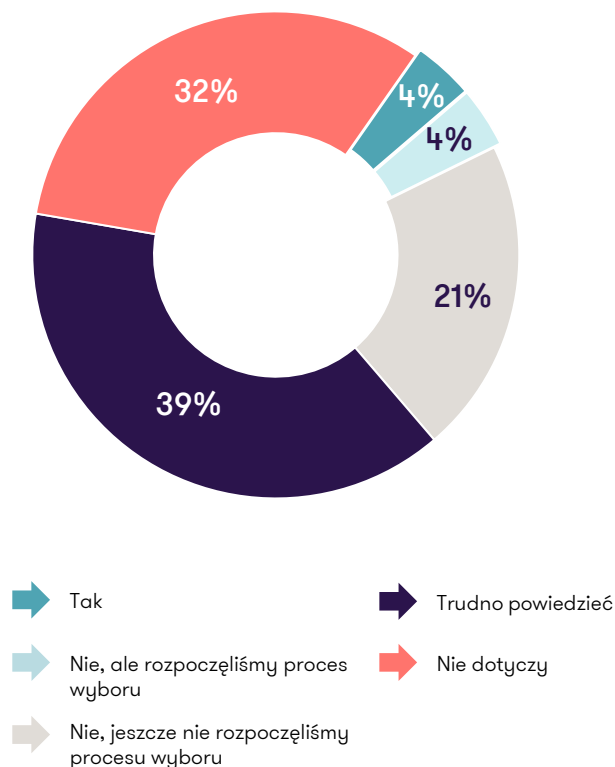
Nieliczne podmioty z wyprzedzeniem wybrały audytora, który zweryfikuje ich raporty zrównoważonego rozwoju.

Warto pamiętać, że dyrektywa CSRD, równolegle z obowiązkiem raportowania ESG, wprowadza również obowiązek weryfikacji tego raportowania. Tym samym, każde obowiązkowe sprawozdanie ESG będzie musiało być zweryfikowane przez audytorów. Na ten moment jedynie cztery spółki na sto mają już wybranego audytora do raportów niefinansowych, a wśród nich znalazł się tylko jeden podmiot, który jest zobowiązany do raportowania ESG począwszy od 2024 r. Podobny odsetek badanych deklaruje, że rozpoczął proces wyboru audytora.

Co piąta spółka przyznaje, że jeszcze nie rozgląda się za osobami uprawnionymi do weryfikacji raportów ESG, wśród nich znajdują się firmy z obowiązkiem sprawozdawczym od 2024 r.

39% zarządzających dużymi i średnimi firmami w Polsce nie wie, czy ich organizacje poczyniły już jakieś kroki w kierunku wyboru audytora, a 32% twierdzi, że ta kwestia ich nie dotyczy. Wśród tych ostatnich znalazły się też osoby, które wcześniej deklarowały, że ich organizacje w którymś momencie dotknie obowiązek raportowania.

Grafika 4. Czy firma wybrała już audytora do weryfikacji raportowania ESG?

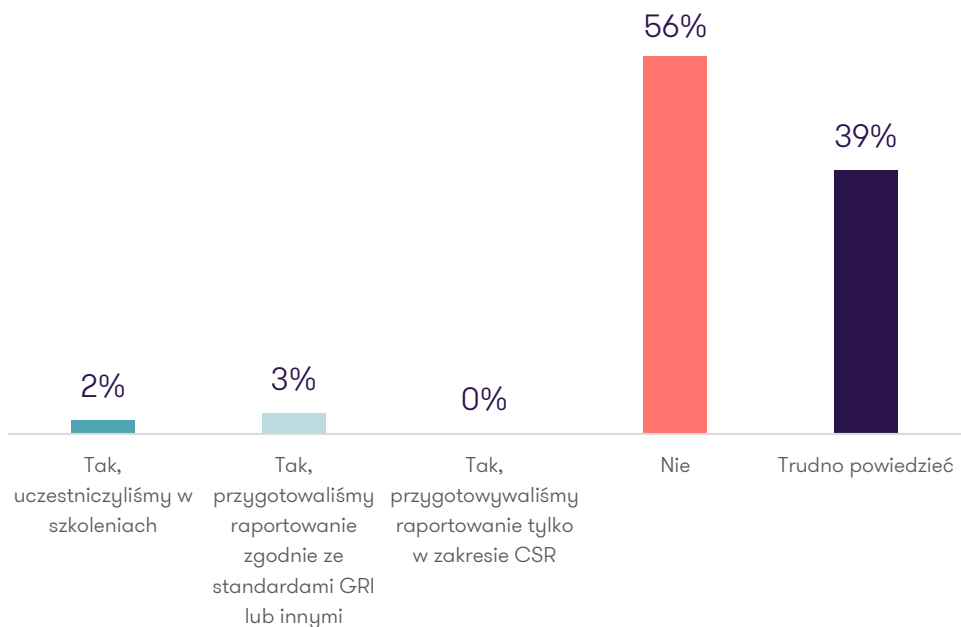

Źródło: Badanie International Business Report dla Grant Thornton

Niewielu doświadczonych

Duże i średnie firmy w Polsce mają jak na razie szczątkowe doświadczenie w raportowaniu zrównoważonego rozwoju. Tłumów nie widać także na szkoleniach z tego obszaru.

Grafika 5. Czy firma posiada doświadczenie w raportowaniu zrównoważonego rozwoju?

Jedynie 2% przebadanych podmiotów zdecydowało się na uczestnictwo w kursach, które przygotowałyby je do raportowania ESG. 3% deklaruje, że w przeszłości sporządzało już raportowanie zgodnie ze standardami GRI (wytyczne do raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju, ang. Global Reporting Initiative) lub innymi wymogami.

Blisko 2/3 respondentów przyznało, że nie posiada żadnego doświadczenia w raportowaniu ESG - wśród nich są firmy, które wcześniej deklarowały, że obejmie je taki wymóg. Około 39% kierujących spółkami nie ma wiedzy na temat doświadczenia ze sprawozdawczością ESG w swoich organizacjach.

Żadna z ankietowanych spółek wśród swoich doświadczeń nie zaznaczyła przygotowania raportowania tylko w zakresie CSR, które de facto byłoby niewystarczającym argumentem potwierdzającym przygotowanie do raportowania zrównoważonego rozwoju.

Naszym zdaniem

Raportowanie ESG to inwestycja, nie tylko w ekologię

Spółki, które już kilka lat temu inwestowały w energooszczędność, w obniżenie emisji CO2 w czasie zawirowań na rynku cen energii, spowodowanych m.in. wydarzeniami w Ukrainie czy na Bliskim Wschodzie, zyskują przewagę konkurencyjną. Należy przy tym pamiętać, że w kontekście samego ESG trzeba planować co najmniej kilka lat naprzód.

Budynki, które teraz możemy uznać za „zielone”, przeszły nie tylko przez proces ich budowy, ale też projektowania i planowania. Warto zauważyć, że budynek może być „zielony” z uwagi na przeciwdziałanie zmianom klimatu, ale może być „zielony” też z uwagi na spełnianie wymogów gospodarki w obiegu zamkniętym. Ale aby tak się stało, decyzja o tym, co i jak budujemy, musiała być dokonana z odpowiednim wyprzedzeniem. To dotyczy wszystkich gałęzi gospodarki.

ESG to nie tylko kwestie środowiskowe, to także work-life balance pracowników, to przestrzeganie praw człowieka w łańcuchu wartości, to odpowiednie procedury antykorupcyjne. Są to obszary, w które powinna inwestować każda odpowiedzialna firma. To nie raportowanie zrównoważonego rozwoju wymusi na firmach bycie bardziej Eko. To konsumenci, pracownicy i społeczności tego oczekują. Raportowanie jest jedynie narzędziem, które będzie pozwalało mierzyć stan faktyczny. Stąd spółki, które będą miały obowiązek raportowania ESG, będą też miały obowiązek weryfikacji tego raportowania przez niezależnego audytora.

Martwi brak świadomości podmiotów o obowiązkach raportowania zrównoważonego rozwoju w Polsce, bo to oznacza, że nie są one przygotowane na otoczenie konkurencyjne, które w najbliższych latach je czeka.

To nie będzie rewolucja, ale stopniowa ewolucja, która jednak będzie konsekwentnie postępować, a podmioty, które nie nadążą za zmianami po prostu znikną z rynku.

Paweł Zaczyński

Biegły Rewident, Associate Partner

Audyt

W teorii lepiej niż w praktyce

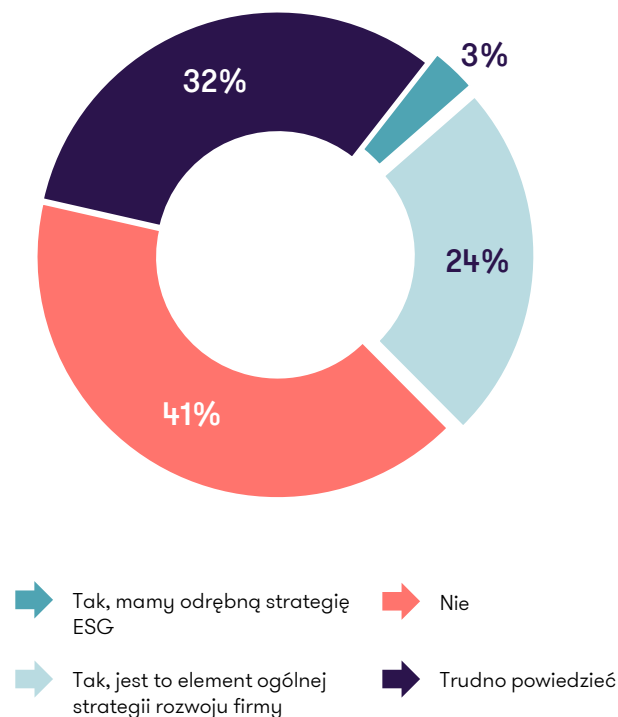
Co czwarta duża lub średnia firma w Polsce twierdzi, że ma przygotowaną strategię obejmującą obszar środowiskowy, społeczny i zarządczy.

3% badanych deklaruje, że strategia ESG jest oddzielnym dokumentem obowiązującym w firmie, a 24% poinformowało, że stanowi ona element ogólnej strategii rozwoju firmy. Jest to o tyle zastanawiające, że przygotowanie strategii ESG powinno zostać poprzedzone badaniem wpływu oraz przygotowaniem analizy istotności ESG, wskazującej zakres informacji koniecznych do ujawnienia w ramach ESRS. Takie działanie zadeklarowało wcześniej jedynie 2% respondentów.

Ciekawe jest również, że więcej podmiotów deklaruje, że posiada strategię ESG, niż informuje, że jest zobowiązanych do raportowania ESG lub chce je wprowadzić dobrowolnie. Przypominamy, że strategia ESG powinna być dostosowana do potrzeb i celów danego przedsiębiorstwa, a postępy dotyczące jej realizacji powinny być mierzone w ramach raportów ESG.

Ponad 40% kierujących spółkami przyznaje, że w ich organizacjach nie obowiązuje strategia ESG, a co trzeci nie wie, czy ich firma zaadresowała obszary zrównoważonego rozwoju w ramach takiego dokumentu.

Grafika 6. Czy Twoja firma posiada strategię ESG, czyli strategię zrównoważonego rozwoju w obszarach środowisko, społeczeństwo i ład korporacyjny?

Źródło: Badanie International Business Report dla Grant Thornton

Zarządy bez pomysłu na ESG

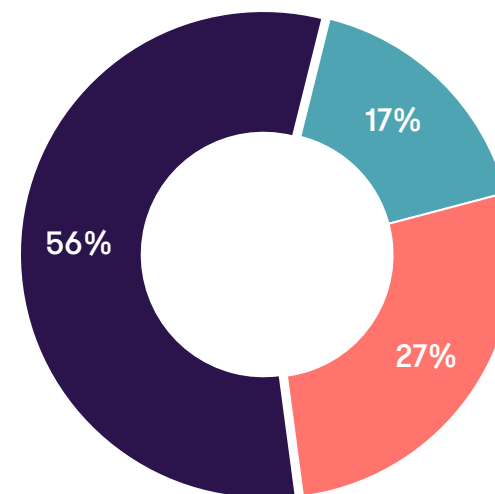
Spółek posiadających strategię zrównoważonego rozwoju przybędzie. Martwi jednak, że tak wielu menedżerów nie wie o planach firmy dotyczących ESG.

Zaangażowanie osób kierujących organizacją jest kluczowe dla opracowania strategii ESG, tak aby odzwierciedlała rzeczywiste potrzeby, możliwości i cele danej firmy w obszarze zrównoważonego rozwoju. Tymczasem ponad połowa (56%) kierujących przedsiębiorstwami, którzy wzięli udział w badaniu i na chwilę obecną nie ma opracowanej strategii ESG, nie wie, czy ich organizacja przygotowuje taki dokument.

27% respondentów twierdzi, że ich firma nie zamierza wprowadzić strategii zrównoważonego rozwoju – wśród nich znajdują się podmioty, które są zobowiązane do raportowania ESG. 17% badanych zapowiada, że taki dokument w ich firmach powstanie i są to w przeważającej mierze podmioty zobligowane do sprawozdawczości ESG.

Warto pamiętać, że pionierzy ESG mogą zyskać przewagę strategiczną nad konkurencją i stworzyć dodatkową wartość biznesową w oczach interesariuszy. Od kształtu strategii ESG może wkrótce zależeć także pozyskanie funduszy na rozwój przedsiębiorstwa.

Grafika 7. Czy Twoja firma zamierza opracować strategię ESG?

- Tak
- Nie
- Trudno powiedzieć

Źródło: Badanie International Business Report dla Grant Thornton

Naszym zdaniem

Raportowanie ESG wymusza uwzględnienie czynników zrównoważonego rozwoju w strategiach firm

Dyrektywa w sprawie sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju (CSRD) wskazuje wyraźnie na konieczność powiązania raportowania z modelem biznesowym i strategią organizacji. Zarówno w samym Raporcie ESG, jak później przy jego weryfikacji przez audytora, spółka będzie musiała wyjaśnić, w jaki sposób ujawnione kwestie ESG wpływają – zarówno pozytywnie, jak i negatywnie – na jej strategię i model biznesowy. Ogólne ujawnienia informacji ESRS 2 w Raporcie ESG jednoznacznie definiują, co firma powinna zaraportować. Jednym z koniecznych elementów jest właśnie strategia oraz to, w jaki sposób zostały w niej uwzględnione istotne obszary wpływu oraz szanse i ryzyka, a także metody zarządzania nimi.

Dyrektywa CSRD kładzie duży nacisk na kwestie klimatyczne. Jednym ze standardów raportowania kwestii klimatycznych jest Taskforce on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). Standardy te również wskazują na konieczność ujawnienia wpływu ryzyk i szans związanych z klimatem na działalność, strategię i plany finansowe firmy. Oprócz opisu celów w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej należy opisać odporność modelu biznesowego i strategii biznesowej firmy na zmiany klimatyczne.

Konieczność posiadania strategii firmy wraz z uwzględnieniem jej aspektów ESG jest, dla firm zobligowanych do raportowania ESG, nie tylko wymogiem regulacyjnym, ale i wymogiem rynkowym. Presja inwestorów, instytucji finansowych oraz coraz bardziej świadomych kontrahentów wymusza integrację czynników ESG ze strategią biznesową. Dla niektórych firm oznacza to wręcz stworzenie od podstaw strategii biznesowej. Warto już na tym etapie zadbać o uwzględnienie w niej kwestii ESG.

Warto zaznaczyć, że firmy które będą posiadać strategię uwzględniającą kwestie zrównoważonego rozwoju, będą postrzegane przez interesariuszy jako firmy odpowiedzialne i godne zaufania, co z pewnością przeloży się na ich długofalowy sukces.

Beata Kozyra
Dyrektor ds. ESG
Departament Doradztwa

O badaniu

Badanie opisane w niniejszym raporcie prowadzone jest na zlecenie Grant Thornton metodą CATI (wywiady telefoniczne) przez firmę Biostat, co roku na grupie właścicieli i członków zarządu 100 średnich i dużych przedsiębiorstw.

Ostatnia edycja badania prowadzona była w styczniu 2024 r.

Zapraszamy do kontaktu

Paweł Zaczyński

Biegły Rewident, Associate Partner
Departament Audytu
Grant Thornton
T +48 691 710 407
E Pawel.Zaczyński@pl.gt.com

Beata Kozyra

Dyrektor ds. ESG
Departament Doradztwa
Grant Thornton
M +48 725 112 035
E Beata.Kozyra@pl.gt.com

Kontakt dla mediów:**Jolanta Tumulec**

Starszy specjalista ds. PR i komunikacji
Relacje Biznesowe
T +48 885 887 286
E jolanta.tumulec@pl.gt.com

O nas

Grant Thornton to jedna z wiodących organizacji audytorsko-doradczych na świecie, obecna w 140 krajach i zatrudniająca ponad 62 tys. pracowników.

W Polsce działamy od 30 lat. Zespół 1000 pracowników wspiera naszych klientów w obszarach takich jak doradztwo podatkowe, doradztwo finansowe, doradztwo prawne, doradztwo transakcyjne, audyt, czy outsourcing kadr i płac oraz outsourcing księgowości.